

5. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики / М.Я. Блох. – М. : Высшая школа, 1986. – 159 с.
6. Вихованець І.Р. Різновиди транспозиції / І.Р. Вихованець. – Кіровоград, 1997. – 57 с.
7. Вихованець І.Р. Українська мова: Енциклопедія / І.Р. Вихованець. – К. : Українська енциклопедія, 2004. – 692 с.
8. Долгова О.В. Синтаксис как наука о построении речи / О.В. Долгова. – М. : Наука, 1980. – 210 с.
9. Жадан С.В. Біг Мак та інші історії / С.В. Жадан – Київ: Критика, 2003. – 320 с.
10. Чайка Л.В. Питальні висловлювання у комунікативному аспекті (на матеріалі англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Л.В. Чайка. – К., 1998. – 20 с.
11. Maugham W.S. Theatre / W.S. Maugham – UK: 1937. – 384 p.

Танцурова Н. В.

здобувач вищої освіти факультету лінгвістики
та соціальних комунікацій

Науковий керівник: **Сітко А. В.**

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської

філології і перекладу

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІСПРИКМЕТНИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Англійська й українська мови є прикладами двох типів мов: аналітичної й синтетичної. Пізнання нової мови є освоєння саме формальної, специфічної, якісної її сторони. Проте синтаксис – одна з найменш опрацьованих ділянок у перекладознавстві та контрастивістиці [8, с. 203].

В англійській мовній системі дієслово займає особливе місце, не властиве жодній іншій частині мови: всі висловлювання формуються на базі дієслівного члена, який і представляє описувану ситуацію.

У сучасній англійській мові дієслово має більш розвинену систему засобів словозміни і формоутворення, ніж яка-небудь інша

частина мови [10, с. 127]. Дієслово в англійській мові характеризується багатьма поняттями:

- часи дієслова показують, коли відбувається дія або стан, що описується дієсловом;
- вид дієслова показує, завершена чи ні дія або стан;
- стан дієслова використовується для того, щоб показати відношення між дією і виконавцем цієї дії;
- спосіб дієслова показує ставлення мовця до дієслова, оповідне це речення чи вказівне.

За формою дієслова відрізняються від інших частин мови в англійській мові тим, що вони відмінюються, тобто можуть змінювати категорії часу, виду, стану, способу, особи і числа. Якщо форма дієслова виражає всі згадані категорії, то вона називається особовою формою дієслова і виконує в реченні лише функцію присудка.

В англійській мові є три типи присудка :

- простий дієслівний (the simple verbal predicate) ;
- складений іменний (the compound nominal predicate);
- складений дієслівний (the compound verbal predicate)

[10, с. 81].

Особливим різновидом простого дієслівного присудка є присудок, виражений зворотом *there is* (*there are; there has been; there have been; there was, there were; there will be*). Слово *there* тут не є прислівником і самостійного значення не має. У реченні з присудком *there is* може вживатись, і прислівник *there* [3, с. 95].

Особливим різновидом присудка є фразовий присудок (the Group Verb Predicate) складається з дієслова з ослабленим значенням в особовій формі (найчастіше з дієслів *to have* і *to take*) та іменника. Це сполучення утворює єдине смислове і граматичне ціле. Воно часто буває рівнозначне простому дієслівному присудку.

Складений іменний присудок (the Compound Nominal Predicate) складається з дієслова-зв'язки *to be* в особовій формі і предикатива (іменної частини), вираженого звичайно іменником або прикметником. Предикатив означає якусь ознаку підмета, а дієслово-зв'язка з'єднує підмет і предикатив і виражає особу, число, час і стан [3, с. 73].

Модальний дієслівний присудок (the Modal Verbal Predicate) складається з модального дієслова (*can, may, must, should, need, ought, be, have, have got*) в особовій формі і основи інфінітива або інфінітива з часткою *to* (після дієслів *ought, be* і *have*) смислового дієслова. Другою частиною модального присудка може також бути сполучення інфінітива дієслова-зв'язки *to be* і предикатива.

Модальний присудок виражає відношення особи до дії або стану (можливість, необхідність, імовірність і т. п.) [3, с. 58].

Неособові форми англійського дієслова можна розглядати в їх історичному розвитку. У давньоанглійській існували форми *Participle* і *Infinitive*. Інфінітив за походженням є віддієслівним іменником; у давньоанглійській мові (VII – X століття) він мав усі властиві притаманні іменнику (морфологічні і синтаксичні властивості), зокрема, який змінювався за відмінками. Ця властивість виступає в сучасних двох формах інфінітива: без частки *to* – інфінітив, що походить з форми називного відмінка OE *drincan* і з часткою *to*, – інфінітив, що походить з форми давального відмінка: OE *drincenne*. У давньоанглійській мові *to* був прийменником, що поєднувався з давальним відмінком інфінітива і означав при цьому мету або напрям руху [4, с. 257].

Потрібно зазначити, що в англійській мові іноді вживаються речення без формально вираженого підмета, напр.: *Wish you were here!* В англійській граматиці такі речення розглядають, як другорядний тип речень (*minor sentences*), протиставлений основному типу речень (*major sentences*) [5, с. 222].

Майже повна відсутність закінчень компенсується в англійській мові широким використанням службових слів – прийменників, що виражають відношення між словами. Порядок слів, таким чином, має вирішальну роль у розпізнаванні синтаксичних функцій і значень слів [6, с. 48].

В українській мові у реченнях, де присудок представлено особовим дієсловом у теперішньому часі, підмет не є обов'язковим компонентом для розуміння речення, тобто для співвіднесення його з об'єктивною дійсністю. Отже, носієм предикативності тут є присудок. Особове дієслово, яким виражено присудок, вказує і на суб'єкт дії, і на саму дію. В англійській мові у дієсловах відсутні закінчення, а, отже, підмет є обов'язковим [6, с. 195].

Дієприкметник поєднує властивості дієслова і прикметника. Властивості дієслова виражаються в тому, що він має категорії часу, виду, стану, може мати залежні слова і визначатися прислівником [4, с. 4]. Властивості прикметника виражаються в тому, що в реченні дієприкметник може виконувати функцію означення.

Перфектні форми дієприкметника зазвичай вживаються як обставини, щоб підкреслити, що дія, виражене дієприкметником, закінчено і передує дії, вираженої присудком [9, с. 9].

Відомо, що синтаксис має надзвичайно широкі експресивні можливості, які закладені в синтаксичній сполучуваності окремих слів, словосполучень, висловлень, у типах зв'язку мовних одиниць,

будові речення і т. ін. Автори творів художньої літератури активно використовують ці можливості для досягнення конкретних цілей кожного художнього твору [7]. Проілюструємо це прикладами.

Дієприкметник в функції обставини спосіб дії визначає дію, виражену дієсловом, і відповідає на питання «як?»:

He spoke omitting the initial «h» [9, с. 148]

Дієприкметник в функції супутніх обставин додає до присудка ще одну дію.

He was done clutching the bed-rail, Winifred reached up and turned the switch of the light hanging above her dressing-table [9, с. 485].

Зазвичай така структура вживається замість однорідних присудків, виражених формою Continuous.

She sat by the window waiting for her guests [9, с. 555].

Якщо потрібно висловити дію, що передує тому, яке виражено присудком, вживається означальне підрядне речення:

The man who has been waiting for you has gone. [9, с. 367].

Отже, дієприкметником уважається особлива дієслівна форма, яка виражає ознаку предмета за дією, поєднує в собі граматичні ознаки дієслова з ознаками прикметника і виступає в реченні найчастіше в ролі означення. В дієприкметникові повністю переважають прикметникові морфологічні й семантичні властивості, у зв'язку з чим існують абсолютно достатні підстави вважати його віддієслівним відносним прикметником. Дієприкметник виражає динамічну ознаку, виявлену в граматичних категоріях виду, часу, перехідності/неперехідності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fokkema D.W. The semantic and syntactic organization of the text / Approaching postmodernism // D.W. Fokkema. – Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1986. – P. 81-98.
2. King S. Shining: A Novel / Stephen King. – New York: Anchor Books, 2012. – 660 p.
3. Swan M. Practical English Usage / M. Swan. – Oxford: Univ. Press, 2010. – 639 p
4. Wherrity M.P. The Gerund Infinitive Contrast in English Verb Complementation / M. P. Wherrity. – Mich: UMI, 2001. – 11 p.
5. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка : пособие для студентов пед. ин-тов / В. Л. Каушанская, Е. В. Прокофьева, Р. Л. Ковнер и др. – Изд. 5-е. – М.: Айрис-Пресс, 2010. – 384 с.
6. Расторгуева Т.А. История английского языка: Учебник / Т. А. Расторгуева. – М.: Высшая школа, 1983. – 347 с.

7. Саманьего Д-М. А , Сітко А. В. Синтаксичні особливості перекладу творів художньої літератури. *Методологія та історіографія мовознавства*. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. С. 87-92.

8. Сітко А.В. Використання результатів контрастивних досліджень у перекладознавстві. *Наукові записки*. Серія : Філологічні науки (мовознавство). Вип. 116. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. С. 199–203.

9. Смирницкий А.И. Морфология английского языка / А.И.Смирницкий. – М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1959. – 440 с.

10. Худяков А.А. Теоретическая грамматика английского языка / А.А. Худяков. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 256 с.

Фенюк Л. Д.

асистент кафедри романської філології та перекладу
*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

ТРАНСПОЗИЦІЯ ВЛАСНИХ НАЗВ СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ

Сучасні лінгвістичні студії акцентують увагу на вивченні загальної проблеми розвитку значень. Семантичні зміни у лексиці були ядром досліджень О.С. Кубрякової 1974, В.Г. Гака 2002, М.В. Бережної 2007, А.І Едличко 2009, С.В. Кійк о2009, В.Д. Пономаренко та О.В. Ляхової 2014, Ю.М. Кочурової 2014, О.В. Копилової 2015 та ін.

Предметом дослідження є суспільно-політичні інтернаціоналізми англійської, французької та української мов. Окреслити явище транспозиції власних назв суспільно-політичних інтернаціоналізмів вищезгаданих мов є метою даного дослідження. Актуальність дослідження стосується опису перенесення мовної форми суспільно-політичних інтернаціоналізмів англійської, французької та української мов.

Матеріалом послужили 503 тріади інтернаціоналізмів з тлумачних словників англійської, французької та української мов (Longman Dictionary of Contemporary English [7], Le petit Larousse [36], Академічний тлумачний словник сучасної української мови [1]).